

padanje palice, zakaj gospodičina Maksa včasih ne zadene in tedaj udari po omari ali zidu. To moram še povedati, da je ne tepe v oni luknji, kjer stanuje, ampak vselej vrhu stopnic, da se krik in jok dalje razlegata. »M... ti, ali se boš učila ali ne? Ali boš delala? Jaz ti bom vso glavo razbila!« take in enake izraze slovenske in nemške slišim, vmes pa krik in jok uboge sirote.

Ko začne gospodičina Maksa omagovati in tožiti, da ne more več tepsti, privihra iz svoje luknje sikaje Mara in nadaljuje pričeto delo. Seveda dekletce hoče uiti in teka sem in tje, toda povsod je Mara s palico za njo in bije, kamor pade. A že stoji pismonoševa žena med vrati in upije: »Po glavi! po glavi! po ustih! le dajte jo, zakaj pa ne sluša!«

Pretepanje ubogo deklico vso zbega in videti je potem, kakor bi bila neumna. Nekolikokrat sem se jaz potegnil za njo, pa skoro bi se mi bilo slabo godilo, zakaj vse tri so se združile ter

so me začele zmerjati, da ji potuho dajem in Bog vé, kaj še.

To pretepanje je bilo vsak dan tako gotovo, kakor je gotovo za dnem noč. Kadar nekaj ur sirota ni bila tepena, takrat je izdelovala prav pridno in še precej čedno svoje naloge ter pletla nogavice, da jo je bilo veselje gledati.

A moje povesti še ni konec, ker nisem še vsega povedal. Nekoč dobim v sobi nepovabljenega gosta — mačka, ki se je dobro zabaval na mizi poleg moje mrzle večerje. Pokazal sem mu vrata in mu pomagal nekoliko še z nogo, da bi ga ne veselilo več gostiti se pri meni. A gospodičina Maksa je to videla, povedala znankama in na to se je začelo za dokaj časa gromenje in treskanje zaradi moje grozovitosti.

Od tedaj mislim, da nekateri ljudje nimajo človeškega srca.

A Bog se je deklice usmilil. Maksa je zbolela in umrla in deklica je potem prišla v človekoljuben zavod.

Podgoričan.

Tinček iz Bosne.

(Šaljivi obraz. — Spisal A. Sušnik.)

Gernačev Tinček, prišedši domov iz Bosne, se je vedel kaj oblastno v naši in po sosednih vaseh. I kaj bi se tudi ne postavljaj, saj mu je poslal sam milostni cesar rumeno kolajno, ali kakor je on rekel, medaljo, cesarica mu je pa pridejala h kolajni svileni trakec, da bi imel naš Tinček veselje in lep spomin na Bosno.

Tako je pripovedoval Tinček vsakemu, in kdor mu ni hotel verjeti, temu je rekel: »Podoben si nevernemu To-

mažu; pojdi na Dunaj v cesarski grad in ondi vprašaj po meni! Pozna me ondi vsak prostak in general.«

»Veš kaj, Tinček«, odgovori mu nekoč vaški kovač, ki je služil še pod Radec-kijem in se je tudi včasih kregal z resnico: »tako mi pa le nikar ne govori! Da si bil ti v Bosni? Ta je bôsa! Bil si le v Netaliji, ne pa v bataliji (bitvi).«

»V Netaliji nisem bil, pač pa v bataliji«, odreže se možko Tinček ter

se udari s pestjo na prsi: »»Kaj govorite vi o tej Netaliji? Ondi je vse ravno, kot ljubljansko barje, in toplo je celo leto, kakor pri peči. Toda v Bosni, dragi moj, ondi je vsak vrh kakor Šmarna gora, in ondi so nam ti ustaši kurili s svincem. Vražji Turki! Kadar se jih spomnim, takoj me srbi roka. Toda pokazali smo jim, po čim je mast na Kranjskem. To vam je čudno ljudstvo. Mož ima puško, žena ima puško, otroci imajo puške, streljali so pa med nas ko na zajce. Toda mi, kar nas je bilo Kranjcev, mi smo jim posvetili, da nas bodo pomnili. Nekoč vam, dragi moji, stojim na straži tik »magacina«. Temno je bilo, da je človek dalje segel, nego videl. Stojim torej na straži, napenjam oči v temi in gledam na »magacin«, da bi se ne pripetila kaka nesreča. Kar ugledam kakih tri sto korakov pred seboj korenjaka gorostasnega.«

»Tinček, le počasi! Kako si ga neki mogel videti, saj praviš, da je bila popolna tema?« poseže kovač v govorico.

»V žepu sem imel žveplenke«, odreže se Tinček in se ne dá motiti v svojem nadaljevanju. »»Gledam in gledam tega Goljata, ki je korakal naravnost proti meni. Tihoma pa šepečem: Počakaj porednež, spodbil ti bom noge. In jedva to mislim, stal je dolgin že pred menoj; da bi streljal, bilo je že prepozno. Kaj ti je početi? Nastavim nogo, in hrust se vam zvali ko debel hlod. Pripognem se, zgrabim ga za široke hlače in kričim: »kverrr-raus!« da so mi odleteli trije gumbi pri suknji, kričim in kličem ter držim ponočnjaka z obema rokama za bedra. Kmalu prisopiha patrola s svetilko, jaz pa upijem: Tu-le leži, zvežite ga! Stotnik priskoči s svetilko, pripogne se — ter zakolne, ko pogan; meni je bilo, kot

bi strela šnila vame. Držim vam v rokah — hlače, o hrustu ni duha ni sluha, izginil je ko megla! Porednež je natihoma sezul hlače in izginil, jaz sem pa menil, da —«

»Hahaha! In za to, Tinček, si dobil medaljo?« smejejo se poslušalci.

»»Nu, kar so mi dali za to, to so mi dali, in rad bi vam vsakemu prepustil polovico od tega«, dé Tinček in se srčno smeje z drugimi, da jo je tako premeteno zvil. Vedeli so pa vsi, da ne pripoveduje resnice, ampak se le šali. Mimogredé omenjam, da je Tinček svoje dogodjaje bosenske pripovedoval v krčmi.

Vaški kovač, starikavi Blažón, prižge počasi svojo kratko pipico, podpre se lagodno s komolci na mizo ter s šegavim nasmehom dé: »Kakošen je pa, Tinček, tam doli v Bosni ta ženski spol?«

»Fejte, stari grešnik, da vas nič ne boli jezik«, oglasi se krčmarica pri oknu, kjer je zalivala muškat in majaron.

»»Nu, nu, mamka, ne hudujte se! Kdo bi pa vas žensk ne poznal? Siromak naš praoče Adam je imel prvi z žensko velike križe. Jaz vem, da bi ne bil grešil in se ne dal kači premotiti, ko bi ne bilo — sladke Eve, ki je kači pomagala. Adam je bil dober mož, da mu ni ničesar reči, a ta radovedna žena, ki je prerada govorila, sladka jabolka jedla, ušesa nastavljala, nad možem gospodovala, ta žena ta...! Ali ni takó? In zaradi nje smo vsi, posebno pa možje, ubogi revčki!«

»Taka je«, krohočejo se poslušalci, krčmarica pa zbeži vsa nataknena v kuhinjo, toda — ženske so že take — pusti še duri priprte, da bi ji ne ušla besedica tega, kar bode pripovedoval Tinček o ženskah v Bosni.

Tinček pogleda globoko v kozarec, da se mu oči izbulijo, obriše si brke, prifrigne je na levo in desno, z očesom bliskne proti kuhinji ter jame:

»Kakšno žensko pokolenstvo je tam doli, to hočete vedeti? Prosim vas, kakšno neki? Take so, kot pri nas, vse prilizljive in neodkritosrčne. Nu, komur je prav, čedne so in zopet ne. Nas, kranjske fante, so pač rade videle. Ne-

katere imajo to posebnost, da nosijo čez obličje neprozoren pajčolan, ali kakor se boljše reče slovenski, zavoj. In bival je ondi tudi nek zeló imovit Turek. Dela se ni lotil nikoli, od zore do mraka je jedel in pil, in čuda ni, vzrasel mu je tolik trebuh, da ga je moral pred seboj voziti na samokolnici.

(Dalje.)

Zakleto jezero.

(Po kámeniški bajki.)

Quj me, Vitovec, o lopov,
S smrtjo kaznil te je Bog
In za sto krvavih ropov
Te Sodnik obsodil strog!
Da za tabo v boj sem stopal,
S tabo žgal, prisiljen ropal,
Pahnil si me v tmo podzemno,
V ječo hladno, večno temno.
Štirkrat pet sem let presedel,
Pobledél mi je obraz:
Nihče ni za mene vedel,
Za nikogar nisem jaz.
To življenje sem preživel —
Prost sem, toda bled, osivel;
In ko hodim tod otóre,
Tvojih oproščen okov,
Ta pogled mi več ne more
Najti doma, ni grobov!
Kočo belo rad bi zrl,
Zrl tolmuna bi globel,
Čul pozdrav iz ljubih grl,
Drage svoje bi objel — —
A okrog in krog dolino
Krije jezero temno,
Onstran hriba pa v globino
Šumen slap grmi na dnó. — «

Gora nosi zadnje žare,
Zemljo tih objema mrak,
Ko obmolkne in otare
Tožno solzo si možak.
Tajen glas pa zašepeče:

»K vodi, k vodi sém ne hodi«,
V trstju dalje mu trepeče:
»Sém ne hodi k vodi, k vodi!«
Zadrhti telo mu velo,
Groza mu prevlada bol,
In čez trato osamelo
Pohiti ob slapu v dol.
A ko beg ustavi svoj,
Vidi kočo pred seboj.

Sprejme samotar ga svet,
Prenočišče mu pripravi
Od hvaležnosti navnet,
Vso povest mu mož izjavi. — —
Poln spominov z roko velo
Samotar pokrije čelo:
»Kaj mi praviš, kaj mi deš,
Da ni najti moč sinú,
Kje doma si, več ne veš
In o ženi ni sledú?
Le ostani mož pri meni,
Jaz povem ti o obeh:
Vem o sinu, vem o ženi,
Vem, da si na rodnih tleh.«
Zablesté možu oči
V ognju živega plamena:
»Dej, govori, kaži mi,
Kje živita sin in žena!«
»Vmiri se«, mu stavec dé,
»In poslušaj zgodbe te!
Ni mi mari zlobni svet
Let samotnih že deset;

Tinček iz Bosne.

(Šaljiv obraz. — Spisal A. Sušnik.)

(Dalje.)

Tinček, jenjaj no! Ne vrtaj nam glave in pameti«, smejó se z nova poslušalci.

»Ne verjamete-li? Pa pojdite tje! Možno, da še živi. Ta Turek, kakor sem preje omenil, imel je zalo hčer in ji veleval nositi, kakor to zahteva turška vera, na obličju lep zavoj. In kaj se pripeti? Korakali smo vsak dan mimo njegove hiše, hči je pa stala pri oknu ter gledala na nas.«

»Kako je pa bilo to mogoče, če je imela zavoj?« oglesi se krčmarica za kuhinjskimi durmi.

»Ne motite ga!« opominja Blažón.

»Gledala je torej na nas«, nadaljuje Tinček, »In zakaj? I nu! kakor vse druge ženske, bila je tudi ta radovedna. In za vojaki že tako vsakdo rad gleda. A ta Turkinja — kaj mislite? vsak dan, kadar smo korakali mimo, imela je drug zavoj. To se je zdelo vsem čudno. Veste li, kaj je bilo? Vidite: imela je tako ognjevite oči, ž njimi je prežgala vsak dan skozi zavoj dve luknjici, in zbok tega ji je moral njen očka, Turek, prirediti vsak dan nov zavoj.«

»Veš kaj, Tinče, ta je pa že malo predebela!«

»Vi se čudite? Čemu neki? Take ženske so tudi v Netaliji. Da bi videli! Sam ogenj!« prične zopet stari Blažón. »Nekoč tudi mene pošlje pokojni Radecky — Bog mu daj svet raj, saj si ga je tudi zaslužil — pošlje me tedaj stražit smodnik; bilo je blizu Verone. Stojim torej na straži, hodim okoli in pazim na vse. Kar blizu mene nekaj zašumi, Bog vedi, kje se je vzela neka Italjanka. Ta me vpraša: »Prijetelj, ali

vam ni tu na straži dolg čas?« — Povem vam, da na straži mora biti vojak kot meklen v vodi in tri ključavnice na ustih. Toda težko je molčati, če se prikaže tak-le izkušnjavec ter govori medeno: »Vojaček, ali se vam kaj toži po domu?« — Vprašam jo: »Tujka, ali se ti mar smilim?« — »Nu, nekoliko pač«, odgovori ta božja ženska stvar ter me pogleda, da mi je kar tesno prihajalo. — »Kaj pa imate v tem-le zidovju?« vpraša me zopet izkušnjavec. Odgovorim ji: »Dekle, ondi imamo pamet!« — »Jojmine, kar živim nisem še videla pameti«, odreže se na to mlada Lahinja. — Nu, mislim si, prav govoriš! Saj si stoprav šestnajst let stara, odkodi bi tudi dobila pamet? Na to pristopi k meni in pravi: »Gospod vojak, ali bi mogla videti to pamet?« — »Zakaj pa ne, radovednica?« Odprem oknice, ona hitro pogleda noter, okno zažvenketá, obroči na smodnikovih zabojčkih popokajo: — bum! — in skladišče sfrči v zrak. Ta vražja Italjanka je s svojimi očmi vnela smodnik in —«

»— vas gostobesedneže zanesla celó sem k nam!« vsklikne krčmarica in pretí Blažónu z metlo.

»Da, pa še kako sem letel! Priletim do naše vasi, in kaj vidim? Vsa dekleta stojé na vasi in gledajo, prva med njimi pa krčmarica naša, češ, da bi katero izbral. A jaz sem si izbral poslednjo, zato, ker nisem maral — —«

Krčmarica zaloputne čuri in zbeži v kuhinjo, gostje se pa smejó, da se trese kréma.

»No, torej ste videli«, pravi Tinče, »strije Blažón me ne pusti lagati. Toda

to še vse nič ni. To-le pipico sem prinesel iz Bosne; pušil je nekdaž iz nje prej omenjeni debeli Turek.«

»E, kaj še? Pokaži jo, Tinče!«

Tinčkovu pipo so podajali sedaj iz roke v roko. Bila je rudeča ko kuhani krški raki, pokrovček je bil pa kakor turški minaret.

»Vedite torej, da tako pipo tam doli nazivljejo po turško čibuk, in po naše se tudi tako imenuje.«

»Kaj? Turški govor je soroden z našim?«

»Skoro bi rekel, da je prav tak, le nekoliko je drugačen. Če se pa učite tega jezika, pomenite se lahko z vsakim Turkom. Toda povem naj vam raje o tej pipi. Imel jo je, kakor jo vidite, oni debeli Turek, oče omenjene zale hčere. Hči mi je bila všeč, a pipa tudi. Sam pri sebi dêm: Tinče, te mlade turške gospice ti ne dobiš nikoli, in kaj bi tudi počel ž njo? Mlado to Turkinjo izbij si iz glave, a glej, da dobiš to-le pipo s kako zvijačo. Toda kako? Bil sem v zadregi. In kaj vam storim? Nekega dne grem mimo Turkove hiše. Pri oknu ugledam Turka in hčer njegovo. Oče pa puši iz te pipe. Šine mi v glavo misel: Tinče, pomeri in odstrelj mu pipo iz zob. Hm, ménim, to bi že šlo, saj znam dobro streljati. Toda, plentej, ko bi vendar ne meril dobro in zadel mesto pipe — dekle? Škoda bi bilo končati jo tako nekrščansko. Stopim torej pod okno ko sveča, po vojaško pozdravim ter pravim: »Dober dan, gospod Turek, in vam, gospica turška! Pazite, da vam pipa ne pade iz ust!« Turek se nasmeje, odpre usta in izpregovori: »E, kaj še!« in smuk! pipa mu pade iz ust, prileti meni naravnost v roko, — jaz pa ž njo hitro med zobe, puhnem parkrat ter grem svojo pot.«

»Kaj pa Turek?«

»E, Turek! Ako ni umrl, tedaj je še dandanašnji Turek, in če ni imel doma druge pipe, kupil si je novo.«

»Ali te ni tožil?«

»Čemu neki? Saj mu je nisem ukradel, pustil mi jo je sam. In na vojski — to je vse drugače! Turek je bil vesel, da je imel zopet novo pipo.«

»Da, da, tako je v vojskinem času«, potrjuje Blažón šegavo, »vidi se, da ima Tinče pamet na pravem koncu. Prijatelj! človek se pri vojaki marsičesa nauči in izkusi. Nekoč se peljem s polkovnikom v lepo zlikani kočiji, to je: on je sedel v nji, jaz pa na kozlu zraven kočijaža. Ta kočijaž je bil Italijan in znal vsakovrstne čudne stvari. Peljemo se tedaj in pripeljemo na neki most, pod mostom je tekla voda, kakor morje in v nji so plavale ribe, velike kot polena. Polkovnik potegne žepno uro iz žepa ter pogleda, koliko je ura. Kočijaž zavilhti bič, bič se vplete okrog urice, potegne jo polkovniku iz roke, in smuk! ura je pod mostom v vodi, globoki sto sežnjev. — »Kaj si naredil, butelj?« zareži polkovnik in dé kočijažu, da ga bode odrl na meh. »Čemu neki toliko jadikovanja?« — pravi kočijaž: »Uro bomo že dobili nazaj.« — Vedela sva, jaz in gospod polkovnik, da je kočijaž zvit kot ovnov rog, in da se ni bati za uro, ter se peljeva dalje. Pripeljeva se do krčme, greva noter, vsedeva se za mizo, in krčmar naju vpraša, kaj želi gospôda jesti. Bilo je ravno v petek, in ker je bil gospod polkovnik — kar je dandanes redka prikazen — dober kristijan, naroči krape. Krčmar prinese krape, polkovnik vzame enega v roko — in kaj mislite, ljudje božji, da je bilo v njem?«

»Žepna ura, ura«, vskliknejo vsi h krati.

»Od kodi pa? Zmečkano grozdjiče je bilo in nič drugega.«

»»Boter Blažón, to ste jo pogodili, hahaha!«« krohočejo se vsi okoli mize, trčijo in napijejo ž njim ter se še razgovarjajo do polnoči.

Ne tako naš Tinče.

Ko je ura odbila devet, plača in vstane.

»Oho, Tinče, kam pa?«

»»Domov moram. Vsi veste, da imam doma staro mater, in kaj bi tudi rekli ljudje! Jedva sem prišel iz Bosne domov, pa že posedam po krčmah! Jutri je tudi še dan.««

Po Tinčetovem odhodu so se gostje precěj še bavili ž njim, toda nihče ni mogel o njem reči slabe besede. Vsi so bili enega mnenja, da je Tinče sicer norčav, a pošten in redovit mladenič,

in da tista, ki ga bode dobila, lahko zmoli vsak dan Očenaš iz hvaležnosti.

Nekatere so sicer od strani pogledovale za Tinčetom, toda on se je delal, kot bi ničesar ne videl in ne slišal in kot bi imel kamneno srce. Skrbno je upravljal svoje malo gospodarstvo, včasih se je malo pošalil s poštenimi besedami, a to je bilo vse.

Ko mu prigovarjajo: »Tinče, oženi se in ne živi, kakor puščavnik!« smejal se je ljudem v obraz, rekoč: »»Vi lahko rečete: Oženi se! Kaj pa jaz? Oče so vzeli mater, koga naj pa vzamem jaz?««

In v istini se ni hotel hitro ženiti, toda oženil se je vendar. (Dalje.)

Za idealom.

(Slika iz naroda. — Spisal *Slavoljub Dobrávec.*)

Sam s seboj je človek v zadregi, ko si voli bodoči svoj stan. Res, odločilen trenotek je to vsakemu, kdor ni že preje mnogo ugibal o tem, ali pa, če mu niso drugi določili bodočnosti. Čim širje obzorje ima človek, tem večjo nepriliko čuti. Toda skoro vsakdo misli že prej — in slabič bi bil, če bi ne mislil — o svojem bodočem stanju, primernem ali neprimernem. Žigonkin Lovre, naš junak, ni mnogo mislil, kako bode, ali bi imelo biti kaj ž njim, ko doraste. V primeroma kratkem času, ko ga je mati opozorila, da se mu bode treba »zares« česa lotiti, bil je Lovre gotov, da, z vso strastjo svoje mladostne domišljije se je oklenil svojega »izvoljenega« stanú. Zapustil je gospodarjeve kravice, mehko posteljo poleg njih v listju, ostavil je svoje priljubljene po-

dobice in oltarčke pri materi na domu ter šel za klicem svojega novega stanú. Pa kje in kako je to bilo?

Že Prešérnu so bile znane »rovatarske Atene«. Kje so te, iskali bi zaman, ker niti »Rovt« ni baš lahko najti. Stvar je pa taka-le: Ves svet od gorskega severnega hrbta nad Vipavo tje gori preko Idrije in Žirov, menda tudi še dalje — nekateri trdé, da celó do Sore — ves ta svet označujejo brezozirni nedomačini z Rovtarjem neljubo besedo »Rovte«. Bog vedi, zakaj jim ta beseda ni prav povšeči. Dozdeva se jim ta pridevek nekam poniževalen in zaničevalen. Skoro tako se ga izogibljujejo, kakor nedorasli mladeniči in na pol dorasle deklice imena »otrok«. Ako vpraša radovedni ali hudomušni potnik že na Colu (Pod Velbom) ali Pod Krajem, kje so Rovte, odgovoré

krvi, sopel težko in čez dobro uro sem mu zatisnil oči. Bil je dober mladenič, škoda ga je, škoda. Potrosil sem res mnogo denarja zanj, pa kaj bi tisto! Tako je bila božja volja. Bog mu daj večni pokoj!»

Tako me je ganila ta priprosta pri-povedka, da so mi skoro solze prišle v oči. Miloval sem dobrega možička. Pogledoval sem ga: gledal je mirno tje v daljavo in mislil nekaj. Baš sem ga hotel malo potolažiti, ko me pogleda, zmaja malo z rameni in dé:

»Hm, radi smo ga imeli, a Bog ga je imel še raje, pa ga je vzel k sebi.«

Človek, kateri je tako udan v voljo božjo, pač ne potrebuje tolažbe. — Še dolgo časa smo drdrali in se tresli na

priprostem vozičku, pomenkovaje se prijazno med seboj. A ko smo uro kasneje dospeli do stranske poti, vodeče do kmetičeve vasi, segel sem možu-poštenjaku krepko in hvaležno v desnico in težko sem se poslovil od njega.

»Pa, da bi se zdravi zopet videli!« kimal mi je možiček.

»»Bog daj, da bi se zdravi!«« ponovil sem jaz in se odpotil po glavni cesti dalje sam. Kdo vé, ali se bodeva še kdaj videla, prijazni dolenski kmetič, prave, domače korenine! Vendar veruj mi, da se bodem vedno rad spominjal onih ugodnih trenutkov, katere sem predsedel na tvojem trdem vozičku, v tvoji družini. Spomin na-te pa naj ohranijo tudi te priproste vrstice. —č.

Tinček iz Bosne.

(Šaljiv obraz. — Spisal A. Sušnik.)

(Dalje.)

 Kraj vasi je stala tik ceste lepo pobeljena hišica; v njej je bival zidar Pucek. Nekaj let je bil starejši od Tinčeta in oženjen. Tinče je često hodil k njemu vasovat, in kadar je kakega lesenega orodja potreboval pri gospodarstvu, izgotovil je to sam pri Pucku.

Žena Puckova je često prigovarjala: »Tinček, pomislite, da vam mati ne morejo večno upravljati dóma, stari so že. Na vašem mestu bi se takoj oženila, to je, ko bi bila moški.«

»»Puckovka, prav govorite; toda vsaka ženska ni taka ko vi. Da bi dobil tákole, kakoršna ste vi, potem rad sprejem sedmi sveti zakrament.««

Pucek in žena se smejeta, a Tinčku ne moreta do živega.

Prigodi se, da jima Bog nekaj nakloni. Bilo je nekaj majhnega in zavito v plenice; nazivljali so tisto po sv. krstu Ciril. Sedaj je Tinček zahajal še večkrat k sosedu. Rad je imel malega Cirilčka ter se je v duhu veselil onega časa, ko bode mogel zaklicati: »Cirilek, skoči mi po tobaka.«

In še nekaj se je zgodilo. Ko pride nekoč Tinče zopet k Puckovim, ugleda v izbi dve Puckovski. Ena je pestovala Cirilka, druga je šivala pri oknu.

Pogledal je od prve do druge in zaradi same zadrege ni mogel izpregovoriti ni besedice.

Ko bi bil kdo vprašal: »Tinček, katera je prava Puckovka?« ne bi mogel odgovoriti na to. Kaj je neki bilo? Nič posebnega.

Prišla je namreč k Puckovi ženi nje mlajša sestra, in ta ji je bila podobna ko krajcar krajcarju.

»Nu, Tinče, ne stoj vendar tukaj, kot bi bil prikovan in ne boj se dveh žensk!« posmehuje se Pucek Tinčkovi zadregi. »To-le poznaš, ne? Ta je žena moja in ta je moja svakinja, ženina sestra, Nežka.«

»Taka sličnost!« mrmra Tinče nekako osupel.

»Ti si pa uljuden dečko! Prispodabljaš mlado dekle z omoženo in staro.«

»Tu ga imaš! Še le dve leti sva skupaj, in že me imenuje staro! Ti Nežka, le ne móži se!« — »Če te nihče ne bode hotel vzeti«, dostavi Pucek ter povabi Tinčeta, naj vendar séde.

Tinče se vsede, toda nič mu ni bilo prav, in nenavadno kmalu odide.

Kadarkoli je pogledal Nežko, Puckove žene sestro, spomnil se je besedij, katere je nedavno izustil, da bi se oženil, ko bi dobil tako ženo, kot je Puckovka.

Od onega dné ni šel več k Puckovim.

Bil je šolski praznik sv. Alojzija in šolski mladini so priredili izlet v bližnjo dobrovo. Popevali so nedolžne pesmi, predavali, deklamovali, jedli in pili in se radovali z otroki.

Med poslušalci, ki so se veselili lepih in ganljivih otroških govorov in pesmij, stal je tudi naš Tinček. Med poslušalkami na drugi strani, njemu nasproti, pa je bila Nežka.

Ko je bila slovesnost pri kraju, razidejo se zabavajoč se s pogovori o tem in onem dečku ali deklici. Tudi Nežka, ki je bila svojega spremljevalca — svaka zgrešila, hoče domov, a kakor bi vzrasel iz tál, stoji pred njo Tinček ter jo vpraša, kako ji je ugajala veselica.

Ona pa prikima rekoč, da ji je jako ugajala. Tako gresta kraj potoka po-

časí, da bi jima pot bila daljša. Tinče gre poleg Nežke, ona pa poleg njega; oba sta nekako globoko zamišljena, blizu tako, kakor turški denarski minister, kadar premišlja o novih davkih, s katerimi namerava osrečiti sinove bradatega preroka.

Govorica se neče nič kaj oživiti, a pot ja vodi vedno bliže k vasi. Tako se zdi, da bode imela ta néma zabava sama ob sebi konec. Tu se Tinče uju-nači in hoče povedati Nežki nekaj bistroumnega. Pa nič mu ni prišlo na misel. Prav zato je večkrat potegnil za lepo svileno ruto, katero je imel ovito okoli vratú, kakor bi hotel pametno misel izvleči iz nje. V raztresenosti potegne za konec, in umetelno zavezana ruta se mu odveže.

Tinček se ustavi in hoče ruto zavezati. A ne gre mu prav od rok. Doma mu jo je zavezala vselej skrbna mamica, ki je hotela, naj je njen Tinček lepo napravljen: a kdo naj mu jo zaveže tukaj? Tinček se nekoliko trudi, čimdalje bolj je v zadregi in zato je še nerodnejši. Tudi Nežka se je bila ustavila in tu prvič pogledala svojega tovariša naravnost, videla je tudi njegovo zadrego. Kaj naj stori? Ali naj pomaga? Pa to bi bilo nekoliko nespodobno. Pustiti tako je pa tudi težko. V hudi zadregi je bilo dekle. A misli si: »Vprašala ga bodem, ali naj zavežem.« In res ga vpraša: »Ali smem jaz pomagati?« — Kaj je hotel Tinček! Ali naj reče, da ne mara? In skloni se proti njej, kakor bi ji hotel ponuditi delo, ter zarudi. Tudi Nežka zarudi ter zaveže Tinčku ruto. A zdajci se čujejo koraki, in prikaže se — Bog vedi, odkod — stara kovačica, katero so nazivljali »telegraf«.

Ta ženska je imela tako šiljast nos, da bi se moglo lahko ž njim šivati, kakor s šivanko, ako bi bil prevrtan,

pa tak jezik, kakor bi bil iz samih gadjih jezičkov. Kar se je v občini pripetilo, to je v istem trenutju vedela stara kovačica, da, videla je celó po hišah v piskre in znala, kaj se kuha v njih. In baš radi tega so ji rekli ljudje »telegraf«, ter so se je bali kot ognja.

Kovačica gre torej pohlevno mimo, po strani pa namežikne Nežki in Tinčetu, rekoč: »Daj vama Bog nebeški doberdan! Kako je pa kaj, Tinček, ubožec, je-li zdrava mati? In ti, dekle, nu, kako se že imenuješ, glej no, skoro sem že pozabila; zapušča me že spomin, to so stara leta. Nu, kakor Bog hoče; kaj sem hotela reči? Na jeziku imam, pa se ne spomnim!« — Kovačica je klatila, kar ji je prišlo na jezik, pogledujoč med tem oba od glave do nôg.

To Tinčeta pogreje. »Vem sam, teta, da imate to na jeziku. Veste kaj?

Odprite usta, pa vam bodem prečital vse.«

»Bog naj te ne kazni za take besede, Tinček. Ne véš-li, da moramo spoštovati stare ljudi?«

Kovačica je nalašč govorila jako glasno, in posreči se ji, česar je želela. Onstran potoka so čuli kovačico, in iz zgolj radovednosti so prihiteli nekateri sèm.

Nežko polijó solze ter zbeži, naš Tinček tudi odide dalje.

Zdajci se pa odpró Kovačici klepetava usta kakor mlin, ter jame: »Ljudje krščanski, tu je prava Sodoma, da, še huje. Napotim se kraj potoka in molim za duše v vicah, kar vam ugledam — sram me je povedati. Ko bi mi stari ljudje ne molili za našo mladino, že davno bi bil nastal sodnji dan za ta grešni svet.«

(Konec.)

Za idealom.

(Slika iz naroda. — Spisal **Slavoljub Dobrávec.**)

(Dalje.)

Naslednjo zimo ni imel pod milim Bogom nikakoršnega dela. Zato je jel zahajati k botru, ki ga je učil čitanja. V dveh ali treh tednih mu je šlo. Ljudje so sklepali, da fant ni res tako slabe glave, morda je še boljše kot Medved sam. Od celega leta zbrani darovi kravskih in volovskih kupcev so šli tekoč potem neke nedelje v žep krošnjarju poleg črnovrške cerkve, ki je prodajal tudi molitvenike. Lovre je danes v prvo čital sv. mašo iz knjižice, sam, prav sam je bil med svojimi vrstniki z molitvenikom v roki. Tudi sam sebi je danes verjel, da je res dobre

glave. Po letu, ko ni mogel vsled paše v cerkev, ležal je molitvenik po več tednov zaprašen na polici. Le oni dan ga je vzel seboj, ko je bil prvič pri sv. obhajilu. O, kako lepe so se mu zdele te molitvice in še celo pesmice! Vse to se mu je zdelo prav nebeško. Nekaj dnij že ni trobil po dobravah, marveč molitvenik je nosil seboj in učil se lepih pesmic na pamet. Tudi danes najde ga mati sedečega na neki tratici za grmovjem, ko je ponavljal vrstice:

»Oh, kam Gospod,
Gre Tvoja pot,
Kam zvezde Te peljajo?«

doli pred grad. »Vém, da ne bode več dolgo, in po meni bode. A vaš dolžnik ostanem še onstran groba; kako strašna bi bila moja smrt, da ni bilo o pravem času vas! Tega nikdar ne pozabim. V znamenje hvaležnosti — vzemite to podobó; veste, da mi je najdražja stvar, kar imam: cenite jo tudi vi!« Ne more dalje govoriti — obraz si zakrije z rokama.

Ločiva se. Ko sem odhajal s Selca — bilo mi je srce težko, sam ne vem zakaj. Nerač sem bil pustil sivčka samega. Kdo bode odslej tešil in tolažil ubogega

moža? Ali kaj hočeš — pred menoj je še življenje, oni je ima že za seboj!

Ko se vozim z grada, moram mimo pokopališča; tu dam ustaviti. Zopet zamišljeno stojim poleg onih grobov. Ozrem se v grad; v stolpu pri oknu ugledam Demetrija, z belo ruto mi mahlja v slovo. Odtržem si vejico temne ciprese ter brzo odidem. Z voza se ozrem še enkrat nazaj proti gradu: starec še vedno stoji poleg okna in gleda za menoj. — Pot se zavije okoli hriba — videl sem ga poslednjikrat.

Tinček iz Bosne.

(Šaljiv obraz. — Spisal A. Sušnik.)

(Konec.)

Nekateri so se smejali, drugi so dostavljali zlobne opazke, kovačica pa je stala med njimi in jim živo razkladala dogodek, opletajoč na vse pretege z rokami, da občinskemu slugi Martinu izbije pipo iz ust. Pipa pade na kamen in se zdrobi pred Martinom na kosce. Martina to razjari: »Kovačica, strupena kopriča!« — vpije ves razljučen — »tako mi plačajte pipo, če ne, bode huda pela!«

»Lej ga no! Tako ti govoriš s starim človekom? Oh, ko bi te slišala tvoja rajna mati, zajokala bi se nad teboj!«

»Kaj še, jokala? Rekla bi marveč: Martin, le oštej jo, saj je to že davno zaslužila. Pipo mi morate plačati, to vam povem.« Ko se prikaže naposled še župan, pomiri oba ter rabsodi, da je dolžna sicer kovačica Martinu plačati pipo, vendar naj ji Martin to odpusti, ker baje kovačica že ne vidi dobro.

»Da ne vidi? Kaj še! Vidi kot ris, in še skozi stene vidi. Da, še to vidi, česar nikjer ni. Toda, da bi se ne reklo, da sem tak pa tak, naj ima to pipo, ako hoče, na vesti. Škoda, da je bila tako lepo okajena.«

»Kaj okajena? Jaz, da sem okajena? O ti nečimernež ti!«, oglasi se kovačica.

»Sedaj vidite, oče župan! Ali je možno govoriti pametno ž njo? Vi, vi — pa zaradi vas ne bodem klel — vi niste okajena, temveč vsa črna, kakor tisti, ki je zapeljal Evo. Ali ste me razumeli? Kar poberite se mi!«

Kovačica hitro pobere kopita zabavljajoč vsem; drugi pa gredo dalje ob potoku, in kakor je to že v navadi, da po ljudskih žlebih teče kalna voda, bila je različna govorica o Tinčetu in Nežki.

Martin pa, ki je svojo jezo zatajeval, zapali si smodko in začne moško zago-

varjati Tinčeta, rekoč: »Tinče je pošten človek, in nihče mi ne sme ugovarjati. Poznam ga kakor svoj žep. Povem vam, kadar bodo nosili sosednji veterani puške in bode umrla stara kovačica, odrezali ji bodo jezik in veterani bodo morali streljati nanj. Stavim stotak, dasi ga nimam, da ga ne bode zadel najspretnejši strelec. Veste-li zakaj? Njen jezik bode migal še po smrti: sedaj ga pa zadeni, če si veteran, saj še vrát doma marsikdo ne najde, ko se vrača iz krčme.«

Tako je hladil Martin svojo jezo in se tolažil vsled razbite pipe.

Nežka je pa bežala jokajoč preko polja domov kot preplašena srna.

»Za Boga! Kaj ti je dekle?« vpraša jo Puckovka.

»Oh nikar me ne izprašuj! Vkupe mi spravi obleko! Domov bi šla rada.«

»Bodi pametna in povedi mi, kaj se je prigodilo.«

Nežka ji pové z deklinško priprostostjo vse od konca do kraja.

Puckovka se nasmeje: »Da bi ti bil to rekel kdo drugi in ne kovačica, bilo bi to drugače. No, to pa ljudje poznajo, in vedó, da ima namazan jezik. Sicer je pa za-te tudi v tem nekoliko kazni, da nisi kar hitro in naravnost prišla domov. Taka tovaršija je navadno nevarna, ali na to, ali na drugo stran. In če bi sama ne mislila prav nič hudega, a mislil bode svet. Bodi ti to za nauk. Vendar ne zmeni se za sedaj za to; s Tinčetom bodem pa jaz govorila, da izvem, kaj mu je neki na mislih.«

»Lepo te prosim, jaz ne vém, kaj hočeš z vsem tem — —«

»Nič ne dé, pa jaz vém. Le pusti me! Ti nimaš matere, imaš pa mene, in moja dolžnost je, da skrbim za tvojo bodočnost. Le mirna bodi in poprimi malo Cirilka; jaz pa grem podkurit.«

Bilo je že po večernem zvonjenju, ko Tinče zopet prikoraka počasi k Puckovim. Hotel je storiti vsemu konec in izpregovoriti s Puckovo ženo na samem pametno besedo: ali bi namreč mogel snubiti Nežko in ali bi ga hotela v tem poslu podpirati Puckovka. Trden namen je imel, naj se ta stvar uredi pošteno, kakor je prav pred Bogom in ljudmi.

Vstopi v izbo. Bilo je že precèj temno. Pri mizi vidi žensko postavo z detetom.

»Dobro«, misli sam pri sebi Tinče, »Puckovka je sama tu, torej pogum!«

Po večernem pozdravu — prične: »Puckovka, morem-li izpregovoriti z vami nekaj?«

Postava pri mizi se skloni k detetu in ne reče ničesar.

»Puckovka, vi me poznate in veste, kdo sem. Lepo gospodarstvo imam, nihče ne vé o meni nič nepoštenega. Kar se je pa prigodilo danes, ni bilo táko, kakor je raztrobila po vasi kovačica. In ker sem že začel govoriti, je najbolje, da pošteno in odkrito snubim Nežko pri vas, ker ste ji vi namestu matere. Ali mi jo hočete dati za nevesto in za ženo?«

Ko izgovori Tinče te besede, vstane ona postava z otrokom od mize in puhne mimo njega v kuhinjo.

»I kaj pa je?« zakliče glasno Puckovka in takoj nato stopi z lučjo v roki pred prestrašenega Tinčeta, ki je spoznal svojo zmoto. A v tem hipu je bil tudi že pripravljen povedati svoj namen.

»No, če je taka, pa še bolje! Povedal sem vaši sestri Nežki, da bi jo rad za ženo in sedaj vprašam vas, ali vam je to všeč? Saj me poznate, kdo sem? Tinček iz Bosne sem in nameravam za trdno oženiti se. Vaša sestra je taka,

kakor ste vi, torej jo vzamem, ako mi jo daste.« To izgovorivši potegne Tinče preko glave z roko, kakor bi se hotel obrisati. Nikdar ni mislil, da je tako težko govoriti o taki zadevi. Še turške trdnjave napadati ni bilo tako težko.

Da bi bili videli Puckovko, kako ji je igralo veselje na obrazu, in da bi jo slišali, kako ji je tekel jezik! Kamor udarjajo tako težke krogle, kakor Tinčkove besede, in tako drobna sipa, kakor Puckove žene gostobesednost, tam se ne more nič ustavljati, in Nežka se tudi ni. Čemu neki?

»Za božjo voljo! To so novice!« zaklical je nekoliko pozneje Pucek, ki je prišedši domov vse dogodke tistega dne zvedel. »Tinček, jaz mislim, da si jo dobro pogodil.«

Koliko govoričenja je bilo, ko gospod župnik takoj prvo nedeljo na to oznani: »V sv. zakon hočeta stopiti...« In ne samo hotela, ampak stopila sta v istini v sv. zakon Tinče in Nežka.

Kovačici je Tinče vse odpustil, Martinu je pa kupil novo, lepo »porcelanko«, in radi tega je odpustil tudi Martin kovačici, katera še sedaj živi in toži, da jo zapuščajo moči, toda navzlic temu se ji še vedno trese jezik, kot lačnemu človeku želodec.

Cirilček ne hodi več Tinčetu po tobak, čemu tudi pošiljati tujo deco, ko ima svojo? Včasih še katero zine o Bosni v krčmi, toda stari Blažon mu več ne pritrjuje. Preselil se je k veliki nebeški armadi.

Za idealom.

(Slika iz naroda. — Spisal **Slavoljub Dobrávec.**)

(Konec.)

Bilo je po zimi okoli božiča. Sneg je pokrival hrib in dol, mraz je rezal okoli ušes in koder je bilo kaj živega, vendar sape ni bilo nikakoršne. Po gozdu mimo Kanjega Dola je stopal Lovre sam. Ko je doma uredil svoj oltarček, da ne bode treba vsaj na en dan nikake poprave — preminjal se je kot v župnijski cerkvi v Črnem Vrhju —, rekel je materi, da gre k botru Medvedu po neke bukve in ga vprašat za svēt. Kolikor je bilo mogoče v takih razmerah, bil je deček še precēj gorko oblečen, a ne motimo se, če trdimo, da ne obleka, niti precēj nagla pot nista tako greli in razžarjali mu lica, nego njegova skrivna misel, njegova goreča želja. Nad njim

védri nebesni obok, okoli njega s snegom obložena drevesa, vse to se strinja tako čarobno! Smrečje zelenje se tudi tako lepo zlaga s sneženo belobo. Vzhajajoče solnce izpreminja mnogobrojne snežinke v milijarde biserov! vsi se blesté, vsi se tako prijazno liki demanti odsevajo v neštetih bojah. Lovretu se je zdelo vse to tako in še stokrat lepše kot na sveti večer v cerkvi. Njegova povsod ga spremljajoča želja povzročala je tudi tukaj razne stvari v razburjeni domišljiji. V mislih je že postavil oltar v najlepšo goščo, pri oltarju pa stoji — sevéda — on sam v najlepši opravi. S takimi iluzijami je dospel k botru.

Ne ozirajoč se ni na levo ni na desno stopi v gorko sobo. Sprejeli so ga tako,